

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційне дослідження

Коняшиної Ірини Борисівни

«Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармації»,

поданого на здобуття наукового ступеня доктора філософії

за спеціальністю 011 – освітні, педагогічні науки

Становлення ринкової економіки в Україні на перший план висуває необхідність підготовки конкурентоспроможних фахівців, професіоналів своєї справи, що, відповідно, актуалізує потребу у нових підходах до процесу їх підготовки.

На теперішній час, у зв'язку з погіршенням стану здоров'я населення, відбувається інтенсивний розвиток фармацевтичної галузі і медичної промисловості в Україні. Фармацевтичний бізнес набрав значних обертів, у зв'язку з чим суттєво збільшилася кількість організацій, що займаються розповсюдженням, зберіганням та реалізацією лікарських засобів. Відповідно до цього фармацевтична галузь потребує не тільки високих темпів нарощування кількісного складу працівників у сфері фармації, але й підвищення рівня якості їхньої фахової підготовленості.

Головною метою діяльності закладів вищої освіти, що готують фармацевтів, є підготовка освіченого, компетентного фахівця, зорієнтованого на особистісний та професійний саморозвиток, що триватиме протягом життя, а також формування системи цінностей, в якій здоров'я людини та його збереження є пріоритетними. Особливої актуальності набуває проблема управління процесом формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів.

Мотивами звернення до проблеми професійної компетентності є такі: по-перше – об'єктивний, оскільки якісна освіта та її похідна (рівень розвитку і підготовленості до практичної роботи фахівця фармації) стає найважливішим фактором розвитку та успішності в професії, а також реалізації кінцевої мети

освітньої діяльності навчального закладу; по-друге – суб'єктивний, адже потреба сучасного студента (усвідомлена чи неусвідомлена) після закінчення навчального закладу – отримати високооплачувану, цікаву, престижну роботу, здійснити успішну кар'єру, реалізуватися як особистість, є природною. Саме тому нагальною проблемою сьогодення є пошук нових, індивідуальних підходів до розробки навчальних планів, програм підготовки, відбору методів навчання і критеріїв оцінки якості освіти тощо. У цьому контексті дослідження Коняшиної І.Б. виконано на актуальну тему.

Відповідно метою дослідження визначено теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка педагогічних умов формування професійної компетентності у майбутніх фахівців фармацевтів. Здобувачкою коректно визначений науковий апарат дослідження.

Науковий пошук здобувачки є складником комплексної наукової теми «Соціально-професійне ставлення особистості» (№ 0116U003481) кафедри педагогіки та менеджменту освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукова новизна отриманих результатів не підлягає сумніву, зокрема вперше теоретично обґрунтовано особливості формування ключових професійних компетентностей під час фахової підготовки фармацевтів у коледжі; здійснено відбір та структурування змісту професійної підготовки фахівців фармації; експериментально перевірено зміст педагогічних умов, що забезпечують якісні професійні компетентності майбутніх фармацевтів; зміст, форми, методи та застосування компетентнісного підходу у підготовці майбутніх фахівців фармацевтів у коледжі.

Структура дисертації продумана, експериментальні матеріали дослідження пройшли достатню апробацію. Розглянуті наукові положення вірогідні, що забезпечується теоретико-методологічною обґрунтованістю основних положень; використанням комплексу методів, адекватних меті і завданням дослідження. Отримані результати апробовані на конференціях різного рівня, використовуються низкою ЗВО, про що свідчать указані акти

впровадження. Положення дисертаційного дослідження представлені достатньою кількістю публікацій у зарубіжних та фахових виданнях України.

У дисертації достатньо повно розкриті теоретичні засади проблеми дослідження. Аналіз літературних джерел дозволив констатувати, що формування професійної компетентності відбувається і триває протягом професійного становлення індивіда, але починається набагато раніше, ще з навчання у навчальному закладі, від безпосереднього теоретичного отримання знань до професійної діяльності фахівця.

Професійна компетентність випускника медичного коледжу визначається багатьма чинниками, оскільки компетентності є «такими індикаторами», що дозволяють визначити готовність студента-випускника до життя, його подальшого особистісного розвитку та активної участі у житті суспільства.

Автором визначено такі компоненти професійної компетентності майбутніх фармацевтів: функціональний, соціальний, особистісний. Обрані компоненти є ядром поняття «професійна компетентність майбутніх фахівців фармацевтів». Мова йде про особливості освітніх досягнень у системі професійної освіти, у межах яких знання виступають однозначно обов'язковою, але не єдиною умовою у досягненні якісної професійної освіти. Тобто йдеться про «професійну компетентність» і її складові, такі як спеціальні професійні, базові, фахові та ключові компетенції, які обумовлені специфічними особливостями професійної діяльності.

Авторка справедливо зазначає, що на процес формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів впливають такі чинники: чітко спрямоване на професійний розвиток навчання; фаховий інтерес; схильності до оволодіння майбутньою професією; розвинена мотивація на успішне навчання; уміння самостійно навчатись; потреба у самовдосконаленні та навички саморегуляції (стор. 64).

Особливий інтерес становлять визначені критерії та показники рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів.

Результати констатувального експерименту дозволили зробити

висновок, що в процесі професійної підготовки не відбувається достатній розвиток професійної компетентності студентів, про що свідчить кількісний аналіз отриманих даних: низький рівень сформованості функціональних умінь виявлений у 18%, комунікативних – у 12%, рефлексивних – у 9 %. Високий рівень сформованості функціональних умінь продемонстровано у 10 % студентів, комунікативних – у 8 %, рефлексивних – у 6 %.

Подолання труднощів у формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів можливе, на думку здобувачки, при дотриманні обґрунтованих педагогічних умов, серед них: позитивна мотивація створення ситуації успіху майбутніх фахівців фармацевтів у професійній діяльності; педагогічна підтримка особистісно-професійного саморозвитку майбутніх фахівців фармацевтів; забезпечення пріоритету інформаційно-комунікативних технологій у майбутніх фахівців фармацевтів.

Здобувачем використано комплекс методик для діагностики рівня сформованості професійної компетентності майбутніх фармацевтів: методика з визначення комунікативних та організаційних схильностей (КОС-1) (В. Синявського та В. Федоришина), яка найбільш вичерпно розкриває професійну компетентність, а саме її складову – функціональну компетентність; тест В. Ряховського для визначення оцінки рівня комунікативності, що відображає соціальну компетентність, яка є складовою професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів; оцінювання навчальної діяльності студентів та сформованості професійної компетентності у процесі вивчення фармацевтичних дисциплін; оцінювання письмових робіт студентів, оцінювання усних відповідей студентів, що найбільш точно розкриває особистісну складову професійної компетентності.

Результати формувального експерименту засвідчили позитивні і статистично значущі зміни у динаміці професійної компетентності майбутніх фармацевтів. Так, кількість студентів з низьким рівнем професійної компетентності зменшилась на 17,9 %, з достатнім (середнім) – збільшилась на 10,1 %, з високим (творчим) – збільшилась на 7,8 %. У

контрольних групах суттєвих змін не сталося.

Практична цінність дослідження є очевидною і полягає в розробці діагностичного комплексу для вивчення сформованості професійної компетентності, упровадженні методики формування професійної компетентності в освітній процес підготовки фахівців фармацевтів.

Позитивної оцінки заслуговує те, що розроблену методику формування професійної компетентності майбутніх фармацевтів впроваджено в освітній процес Кіровоградського медичного коледжу ім. Є. Й. Мухіна, Житомирського базового фармацевтичного коледжу, Черкаської медичної академії.

Вищесказане свідчить, що представлене дисертаційне дослідження є завершеним, а зроблені в ньому узагальнення та висновки – теоретично обґрунтовані. Основні результати дисертаційного дослідження в повному обсязі висвітлено в 13 одноосібних публікаціях, серед них 4 – у наукових фахових виданнях України, 3 – в іноземних наукових періодичних виданнях, 6 – у матеріалах наукових конференцій. Підкреслюючи достовірність наукових здобутків дисертантки, доцільно у контексті наукової полеміки висловити такі зауваження та побажання.

1. Робота значно виграла б, якби авторка розглянула більшу кількість закордонних джерел з проблеми дослідження та представила аналіз досвіду й врахувала підходи до формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів у країнах світу та ЄС.

2. У дисертації не отримала повного розкриття авторська позиція щодо другої педагогічної умови – *педагогічна підтримка особистісно-професійного саморозвитку майбутніх фармацевтів*.

3. У підрозділі 2.3 визначено і обґрунтовано критерії та показники сформованості професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів. Проте, бажано було б узагальнити запропоновані компоненти, критерії, показники та рівні у вигляді таблиці.

4. На стор. 56 дисертантка наголошує на необхідності визначення та

формування професійно важливих якостей майбутніх фармацевтів. Проте, чіткої класифікації та переліку професійно важливих якостей майбутніх фармацевтів у роботі не представлено.

5. Третьою педагогічною умовою у дисертації визначено «забезпечення пріоритету інформаційно-комунікативних технологій». Проте, з тексту роботи не зрозуміло, що саме вкладає автор у поняття «інформаційно-комунікативні технології» і які з них було застосовано в процесі формувального експерименту.

6. Список використаних джерел, відповідно до рекомендацій МОН України, бажано оформити за ДСТУ 8302:2015.

7. В дисертаційній роботі зустрічаються деякі стилістичні, орфографічні та пунктуаційні помилки.

Проте, зазначені зауваження не зменшують наукову значущість дисертаційного дослідження, яке є концептуальним, цілісним, системним, завершеним, що робить вагомий внесок у розвиток педагогічної науки.

Загальні висновки. Дисертаційне дослідження методологічно обґрунтовано, має наукову новизну і практичну значущість, є самостійним, відповідає вимогам п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету міністрів України від 06.03.2019 р. №167, а автор Коняшина Ірина Борисівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 – освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри пошуку, рятування,
авіаційної безпеки та спеціальної підготовки
Льотної академії Національного
авіаційного університету

Г.А. Лещенко

Гідпис Лещенко Г.А. засвідчується!
Нач. ВК *Лещенко Г.А.*

